

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet SOU 2020:32 Grundpension - Några anslutande frågor

Ert diarienummer S2020/05113/SF

Fråga är om ett slutbetänkande som delvis bygger på förslag eller slutsatser som tidigare presenterats. Förvaltningsrätten har mot den bakgrunden ingen synpunkt på betänkandets förslag såvitt dessa avser en anpassning till införandet av en s.k. riktålder i pensionssystemet.

Förvaltningsrätten anser vidare att det i betänkandet redovisas fullgoda skäl, bl.a. ändringar i utlänningslagen och införandet av äldreförsörjningsstöd, till varför bosättningsperiod i tidigare hemland inte längre ska få tillgodoräknas som försäkringsperiod för nu aktuella förmåner.

När det gäller förslaget om att införa en grundersättning som en form av sjuk- och aktivitetsersättning anser förvaltningsrätten att ytterligare överväganden kan behövas och då utifrån följande utgångspunkter.

Bakgrunden till förslaget om grundersättning är EU-domstolens avgörande rörande garantipension som klassificerar denna förmån som en minimiförmån. I betänkandet (s. 148) anges att EU-domstolens kategorisering förefaller bygga helt på hur domstolen uppfattat vad regeringen anfört om förmånens syfte. För förvaltningsrätten framstår det därmed som om utredningen inte är övertygad om att EU-domstolen hade kommit till samma slutsats om domstolen hade haft

tillgång till ett mera fullständigt underlag. Det är även oviss hur den nya förmånen – som avses ge ett i huvudsak oförändrat nettoresultat jämfört med nuvarande förmåner – skulle kunna komma att klassificeras av EU-domstolen eller av svenska nationella domstolar, vilket utredningen själv förtjänstfullt framhåller (s. 154 f). De utgångspunkter som ligger till grund för betänkandets förslag kan således sägas vila på ostadig grund. Det reella reformbehovet – dvs. att förändra förmånen sjuk- och aktivitetsersättning i form av garantiersättning för att denna inte ska anses utgöra en minimiförmån – är därmed oklart.

Även om det grundläggande försäkringsvillkoret för det nya grundskyddet föreslås vara bosättning i Sverige ska enligt betänkandet även arbetad tid kunna tillgodoräknas som försäkringstid. En sådan ordning är dock mindre väl förenlig med den grundläggande princip som socialförsäkringsbalken bygger på, nämligen att förmåner regelmässigt antingen är bosättnings- eller arbetsbaserade. En lagteknisk konstruktion, varigenom beräkningen av en bosättningsbaserad förmån påverkas av arbetad tid, förändrar inte detta. Rent semantiskt framstår det som tveksamt att någon ska kunna ”tjäna in” till en bosättningsbaserad förmån (s. 164). Målsättningen om att en ny förmån ska lämnas endast till den som har en stark anknytning till Sverige är vidare inte helt enkel att förena med att denna, i vart fall enligt betänkandet, kommer att vara exportabel till andra EU-länder till följd av samordningsreglerna i förordning 883/2004. Den som är bosatt i ett annat EU-land får ju en allt svagare anknytning till Sverige med tiden.

Detta remissyttrande har beslutats av rådmannen Petrus Tired. I handläggningen har även rättsliga experten Ingrid Widman (föredragande) deltagit.

Petrus Tired